

Aulikki ja Laura Maria - Tält ja toist puolt - osa 5

- Minä olen Laura Maria Latikka, Maarian kirkkoherra, moi!
- Ja minä olen Aulikki Mäkinen, Turun tuomiorovasti.
Tänään me juttelemme vähän matkoista, ja siitä mitä me olemme sieltä oppineet, ja miten kirkkotilaa voisi oikeastaan muuttaa ja mitä me tarvitsemme tulevaisuudessa.
- Joo, ja nyt ei kannata painaa stoppia, koska me emme ole heti muuttamassa kaikkea.
- Eikö?
- Heh, heh! No, minä en ihan vielä.
- Sinä olet ollut Ruotsissa?
- Joo, ihan äskettäin, keväällä. Täällä Arkkihiippakunnassa on Kirkon tällä hetkellä ilmeisesti ainoa kulttuuriperintötyöryhmä, ja se järjesti matkan tutustumaan Etelä-Ruotsin kirkkoihin, joita on korjattu vastaamaan tämän päivän tarpeita ja toimintaa. Se oli tosi hyvä matka.
- Te olitte Lundissa ja sitten jossain muuallakin?
- Me olimme Karlskronassa, Kristianstadissa ja Malmössä, ja pysähdyttiin myös pienellä paikkakunnalla, jonka nimi oli Nätraby.
- Tämä on mielenkiintoista, koska Ruotsissahan ollaan näissä asioissa aika paljon, en tiedä onko edellä hyvä sana, mutta siellä on tehty aika paljon muutoksia. Minä olen myös käynyt siellä katsomassa nyt tämän (Turun) tuomiokirkon remontin johdosta meille vähän verrokkeja. Mitä sinulle jäi siitä matkasta erityisesti mieleen? Millaisia asioita?
- Minulle jäi ehkä mieleen, että se prosessi on hyvä johtaa tosi hyvin, siinä pitää todella keskittyä siihen johtamiseen ja sitten viestintä on toinen tärkeä. Ja täytyy sanoa, että kun minä olin Liedon kirkkoa tässä katsomassa aikaisemmin ja tapasin kirkkoherraa siellä, niin kyllä minä olen kiinnostunut nimenomaan siitä prosessista, tässä vaiheessa, ja ehkä myöhemmässä vaiheessa eri ratkaisuista mitä missäkin kirkoissa on tehty. En lähde katsomaan mallia tällaisista muutoksista kirkkotilaan vaan mallia miten tehdään ja toimitaan.
Sinä olet käynyt myös jossain?
- Joo, mutta puhutaan siitä Ruotsista vielä hetki. Me kävimme myös Berliinissä ja sieltäkin me opimme ei ehkä kirkkotilasta vaan enemmänkin uskonnon muutoksesta ja kristinuskosta, miten me tulevaisuudessa elämme kristittyinä tässä maailmassa. Mutta jos me puhumme vielä siitä Ruotsista, niin me olemme käyneet nyt siellä eri porukoilla, työntekijöitä ja luottamushenkilöitä ja näin, ja me olemme katsoneet myös näitä malleja, katsottu prosesseja, mutta katsottu myös mitä tapahtuu kun vanha katedraali muutetaan. Minkälaiset ovat onnistuneita ratkaisuja meidän silmissä, ja sitten siellä on ollut minun mielestäni ehkä epäonnistuneita ratkaisuja, miten me vältämme näitä virheitä, ja ehkä suurena kysymyksenä, että miten paljon saa unelmoida muutoksesta. Onko se paha vai hyvä asia jos vanha kirkkotila muuttuu? Tätä meillä on nyt aika paljon käsitelty, se on minusta myös mielenkiintoinen aihe.
- Hmm. Kyllä niihin liittyy tunteita, kirkkoihin, varmaan aikalailla jokaisella. Kyllä ne ratkaisut toki kiinnostavat, että esimerkiksi tällaisessa kirkossa me kävimme, missä piti kuoron harjoitella samaan aikaan kuin on muuta toimintaa, ja sitten se ei riittänytään se äänieristys ja samassa kirkossa oli käynyt niin, että ei budjetti riittänyt alkuunkaan ja tällaisia. Kyllä toki voi toisten virheistä oppia ja toisten hyvistä ratkaisuista kanssa, mutta ihan täysin samanlaista kuin Maarian kirkko tai edes hyvin samanlaista, en ole kyllä nähnyt.
- Kyllä varmaan jokainen kirkko on uniikki siis kirkkorakennuksena, mutta kirkkohan ei ole vain se kirkkorakennus, kirkko on myös ne ihmiset, jotka sinne kokoontuvat, ja se kokoontuva seurakunta on myös aina erilainen, sen toiveet ja tarpeet.

- Niin on, mutta mitä ne unelmat ovat? Oletko sinä nimennyt tai oletteko te Tuomiokirkkoseurakunnassa nimenneet niitä?
- Me olemme ehkä vielä pikkuisen vaiheessa, mutta siellä on yksittäisiä asioita, joita me tiedämme. Ensimmäinen liittyy kauneuteen, että sen pitää olla esteettisesti hyvä ratkaisu, ja jonkunlainen pyhyden kokemus pitää olla siinä estetiikassa. Ja sen pitää säilyä. Tämä on ehkä yksi, sekä on tietysti aika subjektiivinen asia. Joillekinhan pyhyden kokemus on se, että koko minun eliniän tämä kirkko on ollut tällainen, ja kuitenkin Tuomiokirkkokin, joka on vihitty käyttöön 1300, on ollut todella monenlaisia vaiheita, ja se on ollut hyvin erinäköinen eri aikoina, mutta joillekin se tuttuus tuo sitä pyhyttä. Se on tärkeä asia. Mutta sitten meille on tärkeää se monikäyttöisyys, että miten rakennetaan siihen valtavaan kirkkotilaan sellaisia tiloja sisälle, että seurakunnan toiminta voi yhä enemmän keskittyä sinne kirkkoon. Tuomiokirkkokohan on siitä ihan erilainen kuin Maarian kirkko, koska se on niin valtava. Me kutsumme niitä aina "salatuiksi" tiloiksi, joita kukaan ei tiedä mitä kaikkea kätkeytyneinä sinne holvien alle on. Miten me voisimme näitä "salaisia" tiloja muuntaa niin, että se perusvaikutelma, kun tulee kirkkoon, niin sitä ei pilata. Että se on siinä, se kirkkosali, sen historia ja näin. Mutta että me voisimme käyttää niitä muita kerroksia ja sopukoita ihan tavalliseen seurakuntatyöhön. Mutta se pyhyden kokemus on minulle kyllä aivan keskeinen, ja kauneus, estetiikka.
- Niin, ne ovat. Kirkko on kuitenkin erityinen, kirkko on vihitty kirkoksi, mikään muu tila ei ole. Pyhät tilat ovat sellaisia. Se kokemus kuuluu tulla, ja sitä sopii odottaa. Elämysanalyysi oli sellainen, joka tuli meille ohimennen tuolla matkalla mainittua, ja se jäi kiinnostamaan miten sellaisen voi tehdä kun suunnittelee. Ja sitten se kauneus ja estetiikka, se on myöskin oikeutettu odotus, kun ajattelee, että erilaiset esimerkiksi hyvinvointipalvelut, niin onhan siellä aina kaunista ja rauhoittavaa, kun menee sisään. Vaikka meidän kirkko ei ole hyvinvointipalvelu, niin on se nyt sinnepäin, ja se tuo sitä pyhyden, ja rauhan, rauhoittumisen mahdollisuuden, kun siinä on levollinen ja kaunis tila, sisältä ja ulkoa.
- Sitten minä ajattelen, että kirkko tilana puhuu Jumalasta. Meidän pitää ajatella, että kun ihminen tulee kirkkoon, meilläkin käy valtavasti turisteja, että se kirkko tilana puhuu jo Jumalasta. Minä ajattelen, että sen pitää säilyä. Minä en ole esimerkiksi ollenkaan innostunut, että sinne tulee kaikenlaisia screenejä tai näyttötauluja tai muuta, en lainkaan! Mutta sen sijaan isoja kysymyksiä liittyy esimerkiksi värimaailmaan. Onko se sitten sama mikä on ollut tai miten paljon tarvitaan penkkejä tai miten paljon voi olla muunneltavaa tilaa, niin että on tuoleja. Tai entä sitten jos urut nousevatkin lattialta ylätasoon ja tulee paljon tilaa siihen etuosaan? Voiko alttarin, siis tietenkin pääalttari säilyy pääalttarina siellä missä se nyt on, mutta voiko siihen eteen tuoda siirrettävän alttarin, paikalle, jossa se on keskiaikana ollut? Se on se vanha paikka, ja mitä se sitten tarkoittaa koko jumalanpalveluselämälle? Me mietimme paljon myös sitä, mikä on meidän kirkossa, ja samahan se on teillä tässä vanhassa keskiaikaisessa kirkossa, että mikä on eletyn ja elävän kirkon suhde? Se eletty usko, se historiahan on siellä, ja meidän täytyy vaalia sitä ja säilyttää sitä, mutta kuitenkin se on ensi sijassa jumalanpalvelustila eli elävän uskon paikka. Ja pakkohan meidän on myöntää, että ymmärrys kristinuskosta ja Jumalastakin on aikojen saatossa muuttunut.
- On. Ja ihmiset ovat voineet pysyä samanlaisina, mutta ne tilanteet, joista he tulevat, heidän elämänsä on muuttunut, mikä on jotenkin keskiössä siinä jumalanpalveluksessa. Ja musiikki on muuttunut ja muuttuu, monipuolistuu. Meille on tulossa Maarian kirkkoon sellaisia musiikkiprojekteja, jotka ovat juuri tämän tilan kannalta tällä hetkellä tosi haastavia. Mutta jos se olisi voitu järjestää niin, että sekä olisi mielessä, mihin mahtuu soittajia ja kuoroja ja tällaisia, niin olisi paljon helpompi järjestää. Vähemmän mietittävää siinä kohtaa.
- Minä luulen, että me hyödyimme siitä, että kirkkotilaremontteja tulee ja peruskorjauksia tulee nyt vähän samaan aikaan tai limittäin niin, että niissä käydään jotkut taistelut, niin se valitettavasti on. Ja minä haluaisin sanoa kuulijoille sen, että vaikka kirkkotila muuttuu, emme me mitään

vallankumouksellista tehdä, että ei enää tuntuisi, että se ei enää ole Tuomiokirkko tai Maarian kirkko, ei tietenkään! Mutta muutoshan tulee, se on nyt tullut jokaisen peruskorjauksen yhteydessä, ja se herättää tunteita. Joillekin se on tosi vaikeata, se ikään kuin perusturvallisuutta heiluttaa, että siellä muuttuu. Toiset taas ovat luonteeltaan enemmän eteenpäin katsovia ja rohkeampia, ja he taas odottavat, että muutokset voisivat olla aika isojakin. Ja näiden kysymysten välimaastossahan me nyt kuljemme.

- Mutta on joitakin asioita, joita on vähän vaikea ymmärtää, miksei ennen ole jo toimittu? Nimenomaan ne Tuomiokirkon hyödyntämättömät tilat, että on ehkä kuitenkin ollut sellainen museoajattelu siinä. Että ei ole tullut mieleen, että siellä voisi kokoontua, siellä voisi olla toimintaa, sitä voisi käyttää sitä tilaa mitä on. Ja toinen on tämä esteettömyys. Jos Maarian kirkkoa ajattelee, niin se on ihana jos kävelee hyvin, on hyvät jalat eikä tule asiaa vessaan kesken tilaisuuden. Tai jos kuulee hyvin ja näkee. Eihän kaikki ihmiset ole tällaisia, ja kaikissa tilanteissa ei ole näin. Ne on jätetty jotenkin miettimättä pitkään, että meillä on ihmisiä, joiden tulemistä kirkkoon me voimme oikeasti helpottaa yksinkertaisilla muutoksilla.
- Eikö tämä ole aika jännä, että vaikka me puhumme kristinuskossa koko ajan kaikkien ihmisten yhdenvertaisuudesta, ja että jokainen ihminen on arvokas Jumalan edessä ja me olemme kaikki samalla viivalla, ja näin, sitten me emme ole kuitenkaan osanneet kiinnittää huomiota siihen, että me ihmiset olemme tosi erilaisia ja meillä on tosi erilaisia rajoitteita. Kaikki eivät ole standardi-ihmisiä. Kaikki eivät ole 30- ja 60-ikävuoden välillä olevia terveitä ihmisiä, jotka pystyvät tekemään mitä tahansa siellä. Se on ollut kyllä minusta jännää.
- On. Ja tämä segmenttiajattelu tuli joskus toistakymmentä vuotta sitten ihan uutena, että kyseenalaistettiin tämä, että tervetuloa ihan kaikille tämä tilaisuus, ja ymmärrettiin ettei se ole silloin ihan kellekkään joku toiminta.
- Sinäkin olit vammaisneuvoston kuultavana, eikö totta? Näistä esteettömyysasioista. Minä olin nimittäin hiljakkoin. Meillä on yhtymässä, seurakuntayhtymässä...
- ...Minä olin heidän tilaisuudessaan, mutten en varmaan ollut kuultavana.
- Joo, minä olin kuultavana tästä kirkon remontista tai keskustelemassa siitä. Me olemme olleet siinä tosi arkoja, tai on ollut vähän sellainen olo, pitääkö kaiken olla esteetöntä. Ja mitä me teemme, koska kaikki sehän ei voi olla Tuomiokirkossa mahdollista. En tiedä ehkä se voisi olla Maarian kirkossa mahdollista, mutta Tuomiokirkossa se ei tule koskaan olemaan mahdollista ihan täysin. Niin sieltä se palaute olikin semmoinen, että sellainen toiminta täytyy olla esteetöntä ja kaikille saavutettavaa, mikä liittyy meidän perustoimintaan, jumalanpalvelukset, toimitukset ja näin. Jos suvussa on pieni lapsi, joka tuodaan kasteelle, niin kaikkien pitää päästä, liikuntarajoitteista huolimatta paikalle tietysti, ja se pitää taata. Mutta sitten voi olla yksittäisiä tiloja, jotka eivät ole olekaan esteettömiä, kunhan se sanotaan etukäteen. Eli tämä helpotti meitä ainakin etukäteen Tuomiokirkon osalta ainakin tosi paljon, koska meillä on yksinkertaisesti tiloja, jotka eivät ole esteettömiä.
- Tilaa ei vaan ole esteettömyydelle. Niin se on pakko olla, sitten tosiaankin. Ei ole järkevää rakentaa jotakin invahissiä Maarian kirkkoon urkuparvelle esimerkiksi, siltä varalta, että joku olisi sinne joskus menossa. Ja lapset on sellainen ryhmä, joita aina on, ja toivottavasti on keskuudessamme aina tilaisuuksissamme, että miten otetaan heitä huomioon. Yksi tosi kiva esimerkki sieltä Ruotsista oli. Kirkon takaosassa oli kirkon penkin selustassa koukut, ja niissä jokaisessa oli pieni reppu ja repun etuosassa oli lappu, jossa luki minkä ikäisen leluja siellä oli, ja sieltä sai sitten ottaa mukaan. Oli siellä myös lasten tila, mutta sitten sai leikkiä siinä vanhempien lähellä, tai kenen kanssa olikin tullut.
- Ruotsissa minusta lapset on otettu ihan älyttömän hyvin huomioon. Me olimme Berliinissä työyhteisön kanssa, ja siellä tutustuttiin kanssa erilaisiin tilaratkaisuihin ja uusiin innovaatioihin, joita hyvin sekulaarissa toimintaympäristössä elävä, jäsenmäärältään koko ajan pienentyvä kirkko

yrittää löytää, ja myös siellä lapset oli otettu erityisesti huomioon erilaisissa ratkaisuissa ja sitten tämä monikäyttöisyys, että miten tehdään. Ja koko värimaailma. Siellä minä kiinnitin huomiota uudelleen taas siihen, että mitä värejä, minkälaisia mattoja. Esimerkiksi matot, vaikka voi tuntua ihan absurdilta, mikä merkitys on näillä sisustuselementeillä, miten ne rakennetaan. Ja tämä on minun kokemukseni Ruotsista, että siellä on kiinnitetty paljon huomiota niihin. Mutta siellä paikalliset viranomaiset, siis paikallinen museovirasto, käsittääkseni myös Ruotsissa sanovat, että kaikkea saa kokeilla, kaikkea saa tehdä, kunhan ne ovat purettavissa eli jos joku sitten sadan vuoden päästä sanoo, että tämä oli huono ratkaisu ja pitäisi palata siihen mikä aikaisemmin on ollut, niin sitten se kirkkotila pitää pystyä muuttamaan sen mukaan.

- Joo. Väreistä, kaksi niistä meidän Ruotsissa näkemistämme kirkoista olivat minun makuuni liian valkoisia. Ne oli laitettu aivan kirkkaan valkoisiksi ne seinät, ja sitä valkoista oli paljon. Ja toisessa oli sitten kanssa marmoria alttarissa ja sitä minä vierastin, se ei tuntunut semmoiselta omalta. Ja se tuntui ehkä vähän tällaiselta jo muutaman vuoden takaiselta sisustuslehdeltä ja sisustusmuodilta kodeissa. Mutta nämä ovat makuasioita tietenkin.
- Ne on tosi makuasioita. Ja sitten minä ajattelen, että mikä on se sinun kirkkosi, jota sinä ajattelet, kun laitat silmät kiinni, jonka sinä näet? Mikä on se sinun?
- Minä en ole ihan varma. Varmaan Raision kirkko, joka on kasvuvuosina ollut se kirkko. Rymättylä myöskin silloin kesäisin. Entäs sinulla?
- Kyllä se on varmasti Tarvasjoen kirkko, joka oli minun lapsuuteni kirkko. Nyt kun tuota Tuomiokirkkoa on paljon pyöritelty, ja myöskin käsitelty näitä ihmisten pelkoja siihen muutokseen ja siihen miten niiden kanssa eletään ja miten niitä otetaan huomioon, niin nyt olen ajatellut, että jos joku pilaisi Tarvasjoen kirkon, niin ihan kauheata! Ja millaisia tunnesiteitä minulla on tiettyihin asioihin siinä kirkossa, niin sitä kautta minä ajattelen, että okei, tämä sama pitää varmaan ottaa huomioon myös tässä minun työkirjossani, jota minä katson kuitenkin työn tarpeiden kautta, ihan toisella tavalla. Minä en katso seurakuntalaisen näkökulmasta vaan työn tarpeiden kautta.
- Se on ihan terveellistä. Ja mieluiten siellä Raision seurakunnassa saisivat olla kanssa ne 70-luvun työntekijät! (naurahtaa)
- Niin, sehän olisi ihan parasta! (naurahtaa)